

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 รับที่ 8051
 วันที่ 17 ส.ค. 2541 เวลา 16.50

ที่ นร 1311/ 47

สำนักนายกรัฐมนตรี
 ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300

8/13

15 ธันวาคม 2541

สพป 2776
 วันที่ 17 ธ.ค. 2541
 เวลา 15.10.46

เรื่อง รายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2541

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 27 และ มาตรา 28 กำหนดให้มีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีอำนาจหน้าที่ สอดส่องดูแล ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวง หรือกฎระเบียบของคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติฯ และพิจารณาให้ความเห็นเรื่องร้องเรียนของบุคคลกรณีกล่าวโทษหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ โดยให้คณะกรรมการฯ จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม แต่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นั้น

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่นับตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2540 เป็นต้นมา โดยมี สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานสนับสนุนทางธุรการและวิชาการ ขอรายงานผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2541 ในด้านต่าง ๆ ปัญหาในการปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะ ปรากฏตามรายละเอียดในสรุปผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2541 ที่ส่งมาพร้อมนี้ โดยปัญหาการปฏิบัติงานในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ พบว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีบทบัญญัติต่าง ๆ เพื่อขยายสิทธิของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ เพิ่มมากขึ้นจากอดีตที่ผ่านมา โดยผลของกฎหมายทำให้ประชาชน คนไทย มีสิทธิรับรู้ สิทธิตรวจสอบ ขอสำเนา และขอคำรับรองสำเนาข้อมูลข่าวสารราชการได้ กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการ มีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และยัง

สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายอื่นได้อีก สิทธิที่เพิ่มมากขึ้นเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมากขึ้น ในขณะที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังเป็นกฎหมายใหม่ที่ผู้เกี่ยวข้องยังไม่คุ้นเคย หรือเคยชิน จึงอาจเกิดปัญหาทางปฏิบัติของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงเห็นสมควรกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการ ดังนี้

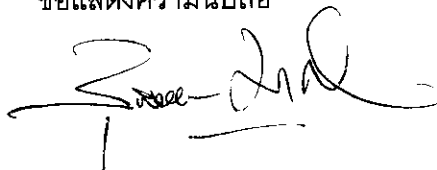
1. ให้หน่วยงานของรัฐในระดับ กระทรวง ทบวง กรม ถือเป็นนโยบายสำคัญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2543 ที่จะต้องเร่งรัดปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง โดยจะต้องจัดให้มีโครงการประชุม สัมมนา หรือ ฝึกอบรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ยินดีสนับสนุนทางวิชาการและวิทยากร

2. ให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการเฉพาะ หรืออาจแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยงาน เพื่อบริหารงาน หรือกำกับดูแลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ของหน่วยงานหรือ ส่วนราชการในสังกัด ให้สามารถจัดวางระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน ภายในปีงบประมาณ พ.ศ.2542

3. ให้หน่วยงานของรัฐระดับกระทรวง ทบวง คัดเลือกส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดอย่างน้อย 1 แห่ง เพื่อเป็นหน่วยงานตัวอย่างในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน ตามพระราชบัญญัติฯ โดยจะต้องจัดทำให้สำเร็จเป็นรูปธรรมภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 สำหรับหน่วยราชการที่ไม่ได้รับการคัดเลือก เห็นควรให้ข้าราชการในระดับรองปลัดกระทรวง และรองอธิบดี ให้ความสนใจเป็นผู้ดูแล กำกับควบคุมและประสานงาน เพื่อเร่งรัดพัฒนา ให้การบริการด้านข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและให้ความเห็นชอบแนวทางการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์)

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

โทร.2818552-3 โทรสาร 2818543

สรุปผลการดำเนินงานในปี พ.ศ.2541

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1. ผลการดำเนินงาน

1.1 การปฏิบัติงานในฐานะเลขานุการ

- การประชุมคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จำนวน 7 ครั้ง
  - การประชุมคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมฯ จำนวน 8 ครั้ง
  - การประชุมคณะกรรมการวินิจฉัยด้านเศรษฐกิจฯ จำนวน 3 ครั้ง
  - การประชุมคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน จำนวน 5 ครั้ง
  - การประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจตอบข้อหารือและวิทยากร จำนวน 6 ครั้ง
  - การประชุมคณะกรรมการตราพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือระเบียบฯ จำนวน 17 ครั้ง
- ทั้งนี้ มีเรื่องร้องเรียน/อุทธรณ์ที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ และคณะกรรมการวินิจฉัยฯ รวม 32 เรื่อง ยุติแล้ว 18 เรื่อง อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ด้านสังคมฯ 4 เรื่อง คณะกรรมการวินิจฉัยฯ ด้านเศรษฐกิจ 1 เรื่อง คณะอนุกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน 1 เรื่อง และอยู่ในระหว่างการประมวลข้อเท็จจริงของ สขร. จำนวน 8 เรื่อง

เรื่องร้องเรียน/อุทธรณ์ ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับ

- การขอข้อมูลเอกสารการสอบสวนและลงโทษทางวินัยของผู้ร้อง
- ผลการสอบแข่งขัน
- เอกสารการดำเนินการตามแผนงาน โครงการต่างๆของหน่วยงานของรัฐ
- สัญญาสัมปทาน การจัดซื้อในโครงการต่างๆของหน่วยงานของรัฐ

สำหรับเรื่องหารือซึ่งมีอยู่จำนวน 15 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องหน่วยงานของรัฐยังไม่เข้าใจใน

การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ เช่น

- การให้รายชื่อนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแก่พรรคการเมืองที่ร้องขอจะให้ได้หรือไม่
- การส่งเรื่องลงราชกิจจานุเบกษาที่เคยลงไปแล้วจะต้องส่งไปลงอีกหรือไม่
- หลักเกณฑ์ ระเบียบ ต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐประกาศใช้บังคับจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือไม่
- การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ตลาดหลักทรัพย์จะทำได้หรือไม่

1.2 การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ

1.2.1 การจัดสัมมนา

- ร่วมมือกับภาคเอกชน อาทิ มูลนิธิวิเทศพัฒนาฯ สมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย และสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สนใจและประชาชนทั่วไป จำนวน 9 ครั้ง

- จัดสัมมนาฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ รวม 4 โครงการ ได้แก่

- โครงการสัมมนานบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฯ
- โครงการฝึกอบรมนิติกรในหน่วยราชการ
- โครงการสัมมนาในสวนภูมิภาคสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ รวม 16 จังหวัด
- โครงการฝึกอบรมเพื่อผลิตวิทยากรในการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติ ตามพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ

1.2.2 การประสานงานภาครัฐ

- ผลักดันให้มีการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง คือ รองปลัดกระทรวง รองอธิบดี ให้เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการต่าง ๆ โดยตรง โดยมีหน่วยงานให้ความร่วมมือแล้ว จำนวน 243 หน่วยงาน

1.3 การปฏิบัติงานด้านวิชาการ

- การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ
- การศึกษา ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและวิชาการ
- การศึกษาลักษณะเฉพาะของข้อมูลข่าวสารสาขาต่างๆ เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจ
- อยู่ระหว่างการจัดทำเอกสารคู่มือ และคำแนะนำ แนวทางการปฏิบัติงานสำหรับหน่วยงานของรัฐ เพื่อเผยแพร่ตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และผู้สนใจทั่วไป ได้แก่
  - ประวัติความเป็นมา หลักการ แนวคิด ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ
  - พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กับการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ
  - สาระสำคัญของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ อธิบายรายมาตราและแยกเป็นกลุ่มเรื่อง
  - กลไกการบริหารงานของรัฐเพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ซึ่ง ได้แก่ โครงสร้าง ภารกิจ อำนาจหน้าที่ ความสัมพันธ์ ของรัฐบาล คณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสาร คณะอนุกรรมการฯ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และ หน่วยงานของรัฐ
  - คู่มือปฏิบัติงาน ตลอดจนคำวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน / อุทธรณ์ และการตอบข้อหารือ

1.4 การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร

ได้ดำเนินการว่าจ้างศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) มาวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพื้นฐาน (ให้ สขร) เพื่อจัดทำดรรชนีข้อมูล เอกสารที่หน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดเผย เผยแพร่ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้การค้นหาสะดวก รวดเร็วกว่าข้อมูลที่ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา

1.5 การประชาสัมพันธ์

มีการดำเนินการผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง และทุกรูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์ทางสถานีโทรทัศน์ วิทยุ ทั้งในรูปการถ่ายทอดสดการจัดสัมมนา การสนทนาในรายการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ในรูปสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น จดหมายข่าว ข่าวแจก หนังสือประจำปี รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนในลักษณะบทความและข่าว

ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมองเห็นประโยชน์จากกฎหมายข้อมูลข่าวสารฯ มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิการรับรู้ กับพัฒนาการทางการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจน การพัฒนาทางการเมืองแบบประชาชนมีส่วนร่วม เป็นต้น

2. ปัญหาในการปฏิบัติงาน

2.1 ปัญหาของหน่วยราชการต่างๆ

สิทธิที่เพิ่มมากขึ้นของประชาชน ได้ก่อให้เกิดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมากขึ้น ในขณะที่กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายใหม่ที่ผู้เกี่ยวข้องยังไม่คุ้นเคย ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น

- ระเบียบกฎหมายที่ทางราชการถือปฏิบัติอยู่เดิมในหลายหน่วยงานยังไม่ได้รับการสำรวจ พิจารณาปรับปรุงเพื่อมิให้ขัดแย้ง หรือ เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้
- หน่วยงานของรัฐยังให้ความสำคัญในเชิงนโยบายที่ต่างกัน ทำให้การปฏิบัติตาม พ.ร.บ. มีความคืบหน้าต่างกันมากในแต่ละหน่วยงาน
- หน่วยงานที่เป็นแกนกลางให้หน่วยงานในสังกัดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ เนื่องจากยังไม่สามารถจัดระเบียบ โครงสร้าง ตลอดจนการวางระบบข้อมูลให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้
- เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีปัญหาในการทำความเข้าใจกฎหมาย รวมถึงการตีความบทบัญญัติใน พ.ร.บ.ฯ
- เจ้าหน้าที่ของรัฐยังยึดติดกับค่านิยมเดิม ๆ ที่คิดว่าการใช้สิทธิของประชาชนเป็นความไม่ไว้วางใจ ไม่ให้เกียรติเจ้าหน้าที่หรือส่วนราชการ เป็นการขอข้อมูลเพื่อจับผิด หรือ เอาผิดข้าราชการ
- การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบ ข้อมูลกระจัดกระจาย ยากต่อการค้นหา
- มีการใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารน้อย ทำให้การค้นหาเอกสารใช้เวลานาน
- หน่วยงานของรัฐบางหน่วยงานยังไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง

2.2 ปัญหาของ สขร

- ผลงานที่เป็นรูปธรรมยังมีไม่มากนัก เนื่องจาก สขร.เป็นหน่วยงานตั้งใหม่ซึ่งรับโอนข้าราชการมาจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 19 ตำแหน่ง และเริ่มมาปฏิบัติงานได้จริงประมาณเดือนกันยายน 2541 แผนงานโครงการในระยะแรกจึงเน้นไปที่การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดสัมมนา ฝึกอบรม เป็นหลัก นอกจากนี้ยังมุ่งให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาระบบงาน ระบบการบริหารการประชุมคณะกรรมการการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์เพื่อปฏิบัติงานภายในของ สขร. เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านงบประมาณที่มีได้จัดเตรียมไว้ ทำให้การดำเนินการที่สำคัญอื่น ๆ เช่น การวางระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันยังไม่สามารถดำเนินการได้

- อัตรากำลังในระดับกลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก ในขณะที่ต้องมีการจัดประชุมคณะกรรมการ และ คณะอนุกรรมการต่างๆ ตลอดเวลา ทำให้การทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายวิชาการและธุรการ ทำได้ไม่สมบูรณ์พอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการเชิญประชุม ถ่ายเอกสาร จัดแฟ้มประชุมฯลฯ ซึ่งเป็นเหตุให้ผลงานที่เป็นรูปธรรมที่ปรากฏต่อสายตาของคนภายนอกมีปริมาณไม่มากนัก หรือน้อยกว่าความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสื่อมวลชน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ให้หน่วยงานของรัฐในระดับ กระทรวง ทบวง กรม ฯลฯ ถือเป็นนโยบายสำคัญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2543 ที่จะต้องเร่งรัดปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง โดยจะต้องจัดให้มีโครงการประชุม สัมมนา หรือ ฝึกอบรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนทางวิชาการ และ วิทยากร จาก สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ.

3.2 ให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ เป็นการเฉพาะ หรืออาจแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยงานเพื่อบริหารงาน หรือกำกับดูแลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ของหน่วยงานหรือ ส่วนราชการในสังกัด ให้สามารถจัดวางระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน ภายในปีงบประมาณ พ.ศ.2542

3.3 ให้หน่วยงานของรัฐระดับกระทรวง ทบวง คัดเลือกส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดอย่างน้อย 1 แห่ง เพื่อเป็นหน่วยงานตัวอย่างในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ โดยจะต้องจัดทำให้สำเร็จเป็นรูปธรรมภายในปีงบประมาณ 2543 สำหรับหน่วยงานที่ไม่ได้รับการคัดเลือกก็ต้องให้ข้าราชการในระดับรองปลัดกระทรวง และรองอธิบดี ให้ความสนใจเป็นผู้ดูแลกำกับควบคุมและประสานงาน เพื่อเร่งรัดพัฒนา การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชน